

РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Столбовий Володимир Миколайович

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії СБУ
м. Київ, Україна*

Провідне місце у системі суб'єктів забезпечення національної безпеки посідає Верховна Рада України, яка відповідно до Закону України «Про національну безпеку України»¹ виконує контрольні функції у зазначеній сфері.

Загалом, парламентський контроль розглядається, у першу чергу, як діяльність законодавчого органу влади держави та утворених ним органів; друге, ця діяльність має здійснюватись на основі принципів права; по-третє, така діяльність спрямовується на перевірку діяльності органів виконавчої влади; по-четверте, результатом такої діяльності може бути застосування санкцій².

Зупинимось на окремих аспектах здійснення парламентського контролю у сфері національної безпеки України. Підкреслюючи роль парламенту України під час повномасштабної війни, необхідно зазначити, що Верховна Рада України, як суб'єкт законодавчої ініціативи, розробляє і подає на розгляд законопроекти, які стосуються, у тому числі, мобілізаційних заходів під час дії воєнного стану та від прийняття яких залежить ефективний захист національної безпеки нашої держави, а також здійснює парламентський контроль за діяльністю органів сектору безпеки і оборони.

У парламенті створюються комітети Верховної Ради України до повноважень яких належить забезпечення виконання контрольних функцій у сфері національної безпеки. Так, відповідно до постанови Верховної Ради України від 29 серпня 2019 року № 19-XI утворено комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки, до предмету відання якого належать повноваження щодо законодавчого забезпечення національної безпеки держави, діяльності органів сектору безпеки і оборони, державного кордону, оборонно-промислового комплексу та ін.³. Серед переліку

---

¹ *Про національну безпеку України* (Закон України). № 2469-VIII. (2018). Вилучено з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/page2>.

² Куцин, Я.М. (2018). *Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження* (дис....канд. юрид. Наук). Ужгородський національний університет. Ужгород. Україна.

³ *Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання* (Постанова Верховної Ради України). № 19-XI. (2019). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20/print>.

повноважень, звернемо увагу на здійснення комітетом державної політики у сферах національної безпеки і оборони. У даному контексті, необхідно зазначити про те, що відповідно до Конституції України, а також Закону України «Про національну безпеку України» дане повноваження належить до відання Президента України, що викликає деякі непорозуміння, враховуючи те, що відповідно до статті 106 Конституції України, Президент не може передавати власні повноваження іншим органам чи особам⁴. Що ж стосується положень Закону України «Про національну безпеку України», зауважимо наступне: відповідно до пункту 5 вказаного Закону, пріоритети державної політики у сферах національної безпеки і оборони визначаються у документах з питань національної безпеки і оборони, які затверджуються Президентом України. Тому, на нашу думку, постанову Верховної Ради № 19-ХІ необхідно привести у відповідність з Конституцією та Законом України, зважаючи на те, що пріоритетним напрямком діяльності парламенту щодо забезпечення національної безпеки є здійснення парламентського контролю та прийняття відповідних законів у даній сфері.

Впродовж висвітлення діяльності парламентських комітетів, вкрай важливим, на сьогодні, є питання фахової підготовки їх членів. Обговорюючи гострі питання забезпечення національної безпеки, приймаючи рішення, проявляючи законодавчу ініціативу, необхідно, на нашу думку, здійснювати формування персонального складу профільного комітету з числа парламентарів, які мають відповідний фаховий рівень та практичний досвід у зазначеній сфері. Недотримання таких принципів може призвести до негативних наслідків щодо якості прийнятих законів, внаслідок чого виникає загроза безпеці держави.

Також, для вивчення, підготовки і попереднього розгляду окремих питань у сфері національної безпеки і оборони парламент, в межах своїх повноважень, може створювати тимчасові спеціальні комісії. У разі потреби у розслідуванні питань, що становлять суспільний інтерес, Верховна Рада України створює тимчасові слідчі комісії. За необхідності, Верховна Рада України може проводити парламентські слухання з нагальних питань забезпечення національної безпеки. Відповідно до Регламенту Верховної Ради України, парламент офіційно уповноважений запрошувати або вимагати присутності на пленарному засіданні, для заслуховування, службових або посадових осіб органів сектору безпеки і оборони⁵.

Отже, парламентський контроль за сферою національної безпеки держави є надважливою частиною складного державного механізму, який поєднує у собі різноманітні правові засоби, чітке застосування яких забезпечить ефективну діяльність компетентних органів щодо подолання викликів та загроз національній безпеці України.

---

⁴ Конституція України (Закон України). № 254к/96-ВР. (1996). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/print>.

⁵ Про регламент Верховної Ради України (Закон України). № 1861-VI (2010). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/print>.